

Ref. IE-DEF-001

INFORME EXTRAORDINARIO EN RELACIÓ AL VOT PER CORREU I NO PRESENCIAL EN ELECCIONS JUNY 2018

En aplicació del Reglament del Defensor, entre uns altres dels següents articles:

art. 11. *També podrà actuar d'ofici quan tingui coneixement d'alguna actuació que pugui menystenir o perjudicar els drets o interessos, generals o particulars, dels col·legiats/des.*

l art. 11.3.d.: *Supervisar el funcionament de la institució, i recomanar projectes o protocols de funcionament col·legial.*

Presenta al següent informe en relació al vot per correu i no presencial en les eleccions de juny 2018.

Per apreciar l'abast del present informe cal contextualitzar-ho atenent a tres punts rellevants:

- a) La convocatòria electoral per juny 2018 amb quatre candidatures en competició,
- b) L'escassa participació històrica en qualsevol procés electoral col·legial (la màxima participació es va produir el 2010 amb una participació de 910 persones col·legiades), i
- c) Els grans avenços de les TTIICC que s'han produït des de l'última convocatòria electoral fa 8 anys que faciliten la participació en processos electorals.

La legislació aplicable en aquest assumpte és la següent:

- Estatuts del COPC
- Reglament Electoral del COPC, i
- Llei Orgànica del Règim Electoral General (LOREG).

Segons l'art. 26. 4., dels vigents Estatuts del COPC, un dels drets de les persones col·legiades és: *Participar com a electors / es i elegibles en les eleccions que és convoquin en l'àmbit col·legial.*

I no cal dir-ho, el COPC i els seus òrgans de govern han de vetllar i garantir l'exercici dels drets que els Estatuts atorguen a les persones col·legiades.

Segons aquest Defensor, alguns aspectes de la gestió del COPC en relació amb aquest dret essencial són millorables si és que no incorren en una vulneració del dret de participació electoral. Dret que, al marge d'estar recollit en els Estatuts del COPC, és un dret constitucional aplicable al cas atenent al caràcter de corporació de dret públic que ostenta el COPC (art.1. Estatuts COPC).

Passem, a continuació, a reflectir aquells aspectes objecte de millora, reforma i / o qüestionament en relació amb el tema del vot per correu i el no presencial en les pròximes eleccions de juny 2018.

1.- Dues regulacions amb notables diferències.

- El tema del vot per correu està desenvolupat tant en els Estatuts del COPC (Títol VI. Arts. 56 i 57), com en el Reglament Electoral del COPC (essencialment l'art. 30). No obstant això, la regulació al respecte conté diferències que, atenent al propi Reglament Electoral en el seu art. 1: *Les normes sobre els processos electorals establertes als Estatuts del COPC són les normes bàsiques i principals a aquests processos i en cas de dubte o contradicció amb d'altres normes o reglaments, prevaldran les establertes a els Estatuts del COPC.* La qual cosa ve a dir que, si hi ha diferències o contradiccions, el que compta és el que regulen els Estatuts del COPC.

Els Estatuts del COPC, estableixen referent a això:

Article 57 Procediment de votació

El Col·legi trametrà a cada persona col·legiada les paperetes de totes les candidatures i un joc de sobre compost d'un sobre blanc, i d'un sobre especial en el qual figurarà la inscripció següent: "conté papereta per a l'elecció de la Junta de Govern del Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya".

Votant. Nom i cognoms:

Núm. de col·legiat/ada:

Signatura

L'elector/a escollirà la papereta de la candidatura que desitgi votar i la introduirà dins el sobre blanc i:

b) Si vota per correu, introduirà el sobre blanc dins el sobre especial i, després de fer-hi constar les dades que es demanen, el trametrà per correu i amb l'antelació suficient al Secretari de la Junta de Govern dintre d'un tercer sobre en el qual figurarà de manera destacada la paraula: "Eleccions". En sessió pública, s'obrirà el sobre exterior i, previ reconeixement de la firma pel secretari de la Junta de Govern, aquest el custodiarà, sense obrir el sobre especial fins el moment de la votació, en què el passarà als presidents de les meses de votació. S'admetran els sobres arribats a la Junta de Govern fins a les 24 hores abans d'iniciar-se la votació.

El Reglament Electoral del COPC el regula així:

Article 30

Vot per correu

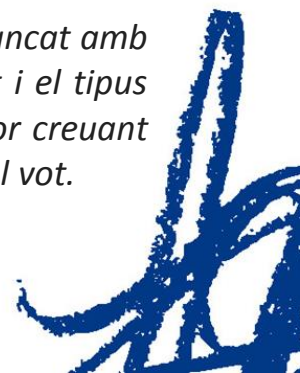
1. Els/les electors/es també podran exercir el seu dret a vot per correu ordinari. Als efectes de facilitar el vot per correu, la Junta Electoral elaborarà amb la màxima antelació possible les paperetes i sobres normalitzats amb els quals es pugui exercir aquest dret.

2. El vot per correu s'ajustarà a les següents condicions, sens perjudici de que la Junta Electoral, en cada procés electoral, pugui introduir millores al procés que suposin sempre més garanties en les eleccions:

a) La Junta Electoral requerirà a un notari la contractació d'un codi postal on els/les electors/es hauran de remetre el vot per correu. Aquest notari custodiarà la clau facilitada pel servei de correus durant tot el període electoral.

b) El sobre de la votació per correu inclourà, junt amb el sobre normalitzat i tancat on, en el seu cas, es trobi la papereta de votació, les dades del votant, la justificació documental de les causes del vot per correu i una fotocòpia del document nacional d'identitat o el seu equivalent en cas de membres del Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya que no siguin nacionals.

c) El sobre de la votació per correu, que conté el sobre normalitzat i tancat amb la papereta de votació, haurà d'indicar el nom i cognoms del votant i el tipus d'elecció corresponent. Haurà d'estar tancat i signat en el seu exterior creuant la solapa, de tal manera que garanteixi el caràcter personal i secret del vot.

- d) El sobre del vot per correu s'adreçarà a l'apartat de correus habilitat a tal efecte per la Junta Electoral.*
- e) Finalitzat el període de votació per correu, el notari es personarà al servei de correus i obrirà el codi postal, recollint la totalitat de vots rebuts durant el període de votació. Aquest període finalitzarà 24 hores abans de l'inici de la votació, i per tant el notari haurà de personar-se a correus a les 10 am del dia abans de l'inici de les votacions.*
- f) Al dia següent i abans de les 10 am el notari es personarà a la seu del Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya i lliurarà al president/a de la Mesa Electoral la totalitat dels vots emesos per correu juntament amb un llistat numerat, efectuat per ell, en el qual identificarà la identitat del votant. Si el notari arribés més tard el procediment seria el mateix, però es procuraria no interrompre el procediment de votació.*
- g) La Mesa Electoral custodiarà els vots lliurats per a la seva posterior comprovació amb el cens electoral, el seu recompte i posterior escrutini junt amb els vots presencials.*
- h) En tot cas, només s'admetran els vots per correu que hagin estat enviats al codi postal habilitat per la Junta Electoral, i fins vint-i-quatre hores abans de l'inici del període de votació presencial.*

Referent a això, preocupa especialment que davant d'una contradicció preval el que estableixen els Estatuts en què s'assenyala la intervenció de la Junta de Govern en el procés de recollida, custòdia i reconeixement de signatures. Concretament del secretari / ària de la Junta de Govern, i que podria donar-se el cas que no tingui titular per haver dimitit per participar en un procés electoral.

D'altra banda, seguint amb l'esmentat l'art.1 del Reglament que estableix que davant d'una contradicció preval el que estableixen els Estatuts del COPC, podríem estar davant d'una causa d'impugnació total del procés electoral donat que la intervenció del notari no figura de cap manera en els Estatuts, que prevalen sobre el Reglament en cas de contradicció. I, si s'aplica el que estableixen els Estatuts, estaríem davant d'una situació força irregular ja que qui hauria de participar en aquest procés hauria de ser, en tot cas, la Junta Electoral i no la Junta de Govern.

2.- Terminis temporals de participació mitjançant el vot per correu.

Tant els Estatuts com el Reglament Electoral coincideixen al respecte en que:

- Estatuts: "*S'admetran a els sobres arribats a la Junta de Govern Fins a les 24 hores Abans d'iniciar-se la votació*".
- Reglament: "*Només s'admetran a els vots per correu que hagin estat enviats a l'codifica postal habilitat per la Junta Electoral, i fins vint-i-quatre hores abans de l'inici del periode de votació presencial*".

Es pot apreciar una notable diferència en com regula la LOREG aquest aspecte temporal: art.73. 4. *El Servicio de Correos conservará hasta el día de la votación toda la correspondencia dirigida a las Mesas Electorales y la trasladará a dichas Mesas a las nueve de la mañana. **Asimismo, seguirá dando traslado de la que pueda recibirse en dicho día, hasta las veinte horas del mismo.** El Servicio de Correos llevará un registro de toda la documentación recibida, que estará a disposición de las Juntas Electorales. Los sobres recibidos después de las veinte horas del día fijado para la votación se remitirán a la Junta Electoral de Zona.*

La forma de regular aquest detall en la LOREG apunta clarament a la facilitació del dret al vot. La regulació general vigent garanteix al màxim que qualsevol vot rebut sigui considerat.

A això, caldria sumar el fet que és evident que, en eleccions generals, autonòmiques o municipals, la incidència d'un vot de més o de menys té una rellevància molt menor que en un col·lectiu com el nostre. Un vot de 910 és el 0,1% dels vots emesos. Percentatge rellevant que hauria de portar a maximitzar la recepció de qualsevol vot emès per correu.

Sense pretendre o reclamar que els vots rebuts amb posterioritat al dia fixat per a la votació siguin considerats (com preveu la LOREG), la regulació fixada en el COPC no sembla haver tingut en compte garantir el dret de participació de les persones col·legiades sinó més aviat la comoditat logística de la institució, cosa que no s'ajustaria a l'esperit de les normes reguladores del dret de participació.

3.- Garantia del vot per correu.

Sense entrar a detallar el que la LOREG estableix al respecte, qualsevol que hagi exercit, en eleccions generals o autonòmiques, el seu dret a votar per correu haurà comprovat que rep justificants de les diferents passos del procés: sol·licitud i emissió del vot. De manera que sempre compta amb mitjans d'acreditar la seva participació.

El sistema dissenyat en els Estatuts i en el Reglament Electoral del COPC permet que la pèrdua o desaparició de vots emesos per correu no quedi registrada en no comptar els electors que utilitzin el vot per correu de mitjans per acreditar el fet d'haver emès el seu vot, llevat que es paguin personalment l'enviament certificat del vot per correu. I, això del cost enllaça amb el següent punt.

Resulta impossible la reclamació al respecte al no haver establert el COPC cap sistema d'acreditació o certificació de l'emissió del vot per correu.

4.- Cost del vot per correu.

El COPC ha de garantir, i en conseqüència facilitar, l'exercici dels drets de les persones col·legiades recollides en els Estatuts i la resta de legislació.

El sistema aplicat a les presents eleccions implica, com així s'indica en les 'Instruccions per a l'emissió del vot per correu' remeses a les persones col·legiades que cal invertir un segell de 0,55 € per poder exercir el dret al vot per correu . Això, per descomptat, sense cap garantia de poder acreditar la participació. En aquest cas, cal enviar el sobre per correu certificat amb l'augment del cost corresponent.

Sense entrar en altres detalls (recerca del segell, recerca de la bústia o desplaçament a la corresponent oficina de Correus), la decisió de traslladar el cost de l'enviament del vot per correu a les persones col·legiades, a més d'una falta d'elegància notable, s'afegeix un plus d'incomoditat a l'exercici d'un dret que pot desanimar del seu exercici.

5.- Recepció de la documentació per exercir el vot per correu.

Com és fàcil d'imaginar, no totes les persones col·legiades comuniquen puntualment al Col·legi, ni a Hisenda, ni a Trànsit .., els seus canvis de domicili. De fet, aquest aspecte ja va ser objecte d'un informe d'aquest Defensor (I-Def-003 de 13 de març de 2018) dirigit a Junta de Govern en el qual s'indicava: *“per evitar possibles problemes per la falta d'actualització de les dades de contacte de les persones col·legiades, seria recomanable que el COPC enviés semestral o anualment un missatge recordatori sobre això per facilitar la comunicació certificada de aquelles actuacions que afectin l'estat de la col·legiació”.*

És cert que, entre els deures de les persones col·legiades que recullen els vigents Estatuts, es troba el següent:

Art. 27.4. Comunicar al Col·legi per un mitjà que en permeti deixar constància, en un termini de trenta dies, els canvis de residència o domicili.

Sigui com sigui, fins i tot aplicant l'Art. 27.4., ja citat, resulta patent el fet que hi pot haver persones col·legiades que hagin canviat el seu domicili en els últims vint dies i que, conseqüentment, no hauran rebut la documentació per exercir el dret al vot per correu.

Referent a això, personat aquest Defensor al COPC-Barcelona a les 11:40 h del dia 28 de Maig de 2018, va exposar el supòsit d'haver perdut o haver deteriorat el material rebut per exercir el vot per correu i que sol·licitava se li proporcionés el material per exercir-lo. No se li va poder proporcionar, encara que se li va dir que es consultaria i s'habilitaria aquesta opció.

Personat diverses hores després a la mateixa seu del COPC-Barcelona, a les 14:20 h, encara no existia la possibilitat de recollir el material per exercir el dret al vot en el supòsit d'haver-ho perdut, no rebut o deteriorat.

Personat el mateix dia a les 18:10 h. a la Delegació del COPC a Girona per demanar el mateix material sota el mateix supòsit tampoc se li va poder proporcionar i tampoc es tenia cap solució ni indicació de la Junta Electoral o del COPC Central.

L'endemà, 29 de maig, a les 13:00 h., aquest Defensor va contactar telefònicament amb la Delegació de Girona per saber si ja disposava de la possibilitat de recollir el material per exercir el vot per correu en el mateix supòsit anterior: pèrdua, no recepció o deteriorament. La Delegació no tenia instruccions sobre això.

A les 13:24 h. del 29 de maig, realitza la mateixa consulta a la seu central del COPC sense que li puguin oferir una solució sobre aquest tema.

El 30 de maig, a les 9:40 h. torna a realitzar la consulta en la Delegació de Girona indicant-li que no tenen material ni indicacions sobre aquest tema.

El mateix dia, a les 9:56 h., realitza la consulta a la seu central del COPC a Barcelona on li indiquen que sí és possible recollir el material. Però... aquí no acaba la pel·lícula...

El 31 de maig, a les 11:35 h., personat a la seu central del COPC a Barcelona, sol·licita el material per votar per correu i... no hi ha cap indicació i no se li pot proporcionar.

El mateix dia, a les 15:40 h., torna a personar-se a la seu del COPC a Barcelona i encara no hi ha manera d'aconseguir el material per exercir el vot per correu en el supòsit inicial: pèrdua, deterioració o no recepció.

El mateix dia, 31 de maig, a les 17:50 h., a la seu del COPC a Girona, torna a sol·licitar el material i se li indica que el material l'han rebut però no hi ha indicacions al respecte, per la qual cosa no poden proporcionar-l'hi.

Després d'aquest recorregut ... Què col·legiat / ada normal continuaria reclamant el material per votar per correu?

Finalment, l'1 de Juny, a les 11:35 h., personat en la Delegació de Girona, aconseguix el material per votar per correu.

S'han perdut, fins a la data quatre dies, a prendre una decisió que podria suposar que totes les persones col·legiades que hagin realitzat la mateixa consulta els dies precedents hagin rebut com a resposta que no era possible. I, és fàcil comprendre que no hagin estat tan persistents i que simplement hagin renunciat a exercir el seu dret al vot per correu.

No hi havia res previst i no s'ha divulgat res al respecte el que dificulta l'exercici del dret al vot. Evidentment no tots els casos són imputables al COPC però sí que és obligació del Col·legi facilitar l'exercici dels drets i no sembla haver-se considerat.

Aquest supòsit resulta més greu si es té en compte que no s'ha atès la recomanació emesa per aquest Defensor al març 2018 de sol·licitar a les persones col·legiades l'actualització de les seves dades postals.

6.- El vot electrònic.

El 2009, qui subscriu aquest informe ja va proposar per escrit, de cara a les eleccions de 2010, que s'implementés el vot per Internet. Era totalment viable en 2010. Vuit anys després, sembla que segueix sense considerar-se, tot i que els avenços tecnològics ho fan a més de més viable, molt més econòmic.

No obstant això, els actuals Estatuts ho preveuen de la següent manera en el seu art. 56: *També es podrà emetre el vot per mitjans electrònics si així ho acorda la Junta de Govern en el mateix acord de convocatòria de les eleccions*

És a dir, la Junta de Govern no ha volgut acordar que es pogués votar per mitjans electrònics en 2018.

És una decisió ajustada a dret sobre la qual només es pot plantejar la mateixa qüestió que es pot apreciar en els diferents punts d'aquest informe: manca de voluntat per facilitar l'exercici d'un dret col·legial (i constitucional), quan no dificulta el seu exercici.

Balanç general.

Encara que només el punt 5 "Recepció de la documentació per exercir el dret al vot per correu" vulneraria directament els drets de les persones col·legiades, la resta d'aspectes assenyalats evidencien un desinterès per part del COPC per garantir els drets, en concret el de participació. Fins i tot es podria dir que dificulta l'exercici d'aquest dret fonamental.

Donada la rellevància d'aquest dret en un sistema democràtic, aquest Defensor mostra la seva profunda preocupació al respecte i insta els òrgans de govern del COPC a prendre les mesures oportunes davant futures convocatòries electorals.

1 juny 2018
Joaquín Morata
Defensor

Handwritten scribbles or marks in the bottom right corner.